<u>בעקבות תהפוכות השוק בשנתיים האחרונות - שינוי בטעמי המשקיעים</u>

<u>בקרנות הסל והקרנות המחקות</u>

בשנת הגאות 2021 בלט רישומן של קרנות רבות העוקבות אחר מדדים תמטיים וענפיים, רובם מתחומי הטכנולוגיה, וכן קרנות מחקות על מדדי אג"ח מקומיים

בשנת 2022 בצל ירידות השערים בלט הרישום של קרנות סל עוקבות מדדי איכות - מדדי ערך, צמיחה ומומנטום, ומחיקה של קרנות ענפיות ותמטיות, רבות מהן מתחומי הטכנולוגיה

קרנות הסל והקרנות המחקות על תחום המוליכים למחצה היו מהבולטות הן בשנת 2021 והן בשנת 2022

יובל צוק, יחידת המחקר

שוק קרנות הסל והקרנות המחקות בישראל מושפע מתנודות השערים בשווקי המניות והאג"ח בישראל ובעולם.

האטרקטיביות של סוג קרנות מסוים מושפעת מהתשואות שמשיגות המניות מענף מסוים, מטרנד בתקופה מסוימת, וממצב השוק (גאות/שפל, מיתון או צמיחה, ריביות וכו'), ושינוי באחד מאלו עשוי להוביל לשינוי במגוון ובתמהיל קרנות הסל.

בעוד שבשנת 2021 הייתה גאות בשוק המניות ושוק האג"ח התאפיין בריביות נמוכות, בשנת 2022 נרשמו ירידות בשערי המניות בישראל ובעולם ועליות ריבית שטלטלו את שווקי המניות ואיגרות החוב.

בסיום שנתיים אלו בחנו את קרנות הסל והקרנות המחקות החדשות שהונפקו בכל אחת מהשנים, לעומת קרנות הסל והקרנות המחקות, שפורקו או הפכו מקרנות סל נסחרות לקרנות פתוחות לא נסחרות ולהיפך, ולראות האם התהפוכות בשוק הביאו לשינוי במצבת הקרנות*.

נמצא כי בשנים של גאות, כשכל השווקים בעולם עולים וכך גם המדדים, צפוי כי יושקו קרנות רבות על מגוון מדדים, בין על המדדים הקונבנציונליים – מדדי שווי שוק, ובין על מדדים תמטיים. לעומת זאת בשנים של שוק דובי, צפוי שתהיה יותר סלקטיביות ויושקו קרנות על מדדים איכותיים.

ירידות השערים החדות בשוק המניות בשנת 2022, הביאו לתשואות שליליות במרבית המדדים אחריהן עוקבות קרנות הסל והקרנות המחקות. השנה בלטו ירידות השערים במניות הטכנולוגיה השונות, אחריהן עוקבות קרנות רבות – שהובילו למחיקה של קרנות ענפיות ותמטיות רבות מתחומי הטכנולוגיה.

בשוק האג"ח, אשר חווה ירידות בעקבות עליית הריביות בארץ ובעולם, הושקו במהלך השנה קרנות על מדדי אג"ח, בעיקר קרנות מחקות על מדדי אג"ח בארץ – רובן קטנות יחסית.

השנה כצפוי בלטה השקתן של 25 קרנות סל חדשות בשווי כולל של כ-1.1 מיליארד שקל בסוף 2022, כשרובן על מדדים איכותיים: מדדי ערך, מדדי צמיחה ומדדי מומנטום.

רוב הגיוסים בקרנות החדשות היו בקרנות על מדדים גלובליים אשר המניות הכלולות בהם נקבעו לפי יחסים פיננסיים כמו מכפיל רווח ומכפיל הון (מדד ערך), תשואה על הנכסים (מדד צמיחה) או מגמת תשואה חיובית (מדד מומנטום).
היצירות התרכזו בעשר קרנות סל חדשות, על מדדי **"אינדקס ערך עולמי", "אינדקס צמיחה עולמי"** ו**"אינדקס מומנטום ארה"ב"**, אשר החלו להיסחר ברבעון האחרון של 2022 ושוויין המצרפי עומד כיום על כ-800 מיליון שקל. מדדים אלו כוללים כ-180 מניות בעלות דירוג ערך/צמיחה/מומנטום תשואה חיובית, הגבוה ביותר מבין 1,000 המניות בעלות שווי השוק הגבוה ביותר הנסחרות מחוץ לישראל.

* מאמר זה אינו מתייחס לקניות/מכירות של הציבור בשוק הקרנות.

בנוסף, השנה הושקו 6 קרנות סל על מדדי מניות מקומיים ושתי קרנות סל על מדדי אג"ח מקומיים, אך הצבירות בהן היו נמוכות יחסית. הבולטות מביניהן הן קרן עוקבת אחר **"אינדקס בנקים משקל שווה"** (כ-70 מיליון שקל בסוף 2022), וקרן על מדד **תל-בונד שקלי 5-15** (כ-80 מיליון שקל).

בשוק קרנות הנאמנות המחקות בלטה בשנה האחרונה השקת קרנות עוקבות מדדי אג"ח, בעיקר מדדי אג"ח קונצרני, וכן קרנות העוקבות אחרי מדדי שווי שוק של בורסות מובילות או עורכות מדדים בינ"ל.

בשנת 2022 הושקו 89 קרנות מחקות ששוויין בסוף השנה הסתכם בכ-1.45 מיליארד שקל. 17 מתוכן היו קרנות שהפכו מקרנות סל לקרנות מחקות ומרביתן היו קרנות קטנות שהיו פחות אטרקטיביות לציבור.

הקרנות הבולטות הן:

- 5 קרנות על מדדי דגל של בורסות מובילות ומדדים בינ"ל בשווי כולל של כ-334 מיליון שקל בסוף 2022, ביניהן קרן על מדד MSCI AC World עם שווי נכסים של כ-150 מיליון שקל ושתי קרנות על מדד NASDAQ-100 עם שווי נכסים מצרפי של כ-130 מיליון שקל.
- 18 קרנות על מדדים **ענפיים או תמטיים** בשווי כולל של כ-260 מיליון שקל, כשהבולטת מביניהן הינה קרן חדשה על מדד **מוליכים למחצה** (PHLX Semiconductor Sector Index) עם שווי נכסים של כ-118 מיליון שקל.
- 32 קרנות עוקבות מדדי אג"ח מבורסת ת"א עם שווי נכסים של כחצי מיליארד שקל (רובן על מדדי אג"ח קונצרני).

<u>ירידות השערים בשווקים הביאו למחיקתן של 43 קרנות סל בשנת 2022, כולן קרנות סל קטנות, ששוויין ערב מחיקתן הסתכם בכ-0.5 מיליארד שקל, כמחציתן קרנות בשוק המניות וכמחציתן בשוק האג"ח.</u>

יש לציין כי כמחצית מקרנות הסל שנמחקו מהמסחר הפכו לקרנות פתוחות.

המחיקות כללו 27 קרנות סל על מדדי **מניות בחו"ל**, ביניהן:

- 13 קרנות סל על מדדים **תמטיים** או **ענפיים**, המתרכזים בטרנד או תחום מסוים.
- 5 קרנות סל על מדדי **דיבידנד** שמאבדים מהפופולריות שלהם בתקופות של האטה כלכלית עקב ציפייה שחלק מהחברות יצמצמו חלוקת דיבידנדים.
- 9 קרנות סל על מדדי שווי שוק, בעיקר מדדי בורסות זרות.

בנוסף, נמחקו 6 קרנות סל על מדדי מניות מקומיים (5 מהן הפכו לפתוחות), כשהבולטת שנמחקה היא קרן על מדד ת"א-מעלה, וכן 10 קרנות סל אשר עקבו אחר מדדי **אג"ח** שונים **בארה"ב**.

כמו כן, במהלך השנה האחרונה נמחקו 27 קרנות מחקות קטנות, ששוויין המצטבר בסוף שנת 2021 הסתכם בכ-137 מיליון שקל. מרבית הקרנות עקבו אחרי <u>מדדים תמטיים</u> של מניות בחו"ל.

מעניין לציין כי בין הקרנות המחקות שנמחקו ישנן 17 קרנות שהושקו רק בשנת 2021 או תחילת 2022.

שנת 2021, כצפוי משנת שיא של עליות שערים, התאפיינה יחסית בהשקה של קרנות רבות (סל ומחקות) ומחיקה של מעט קרנות – עם כ-150 קרנות חדשות לעומת כ-20 קרנות נמחקות בלבד.

בשנת 2021, אשר להבדיל מהשנה האחרונה הייתה שנת גאות בה נרשמו עליות שערים חדות, נרשמו למסחר 34 קרנות סל חדשות - רובן עוקבות אחר מדדים תמטיים וענפיים או אחר מדדי שווי שוק קלאסיים, ושוויין בסוף שנת 2021 הסתכם בכ-1.1 מיליארד שקל.

בלטה הפופולריות של **קרנות הסל התמטיות**, עם רישומן של 12 קרנות סל בשווי של כ-380 מיליון שקל בסוף 2021, מהן קרן על מדד חברות מתחום **המוליכים למחצה** (MVIS US Listed Semiconductor 25 index) שצברה מעל ל-100 מיליון שקל בסוף 2021 .

כמו כן נרשמו:

- קרנות סל העוקבות אחר מדד **נאסד"ק-100**, ששתיים מהן הושקו לקראת סוף השנה ושוויין בסוף 2021 כ-110 מיליון שקל.
- שלוש קרנות סל על מדדי **תל-בונד**, רובן תל-בונד צמודות בדירוג A, ששוויין בסוף 2021 הסתכם בכ-355 מיליון שקל.

בשנת 2021 הושקו 112 קרנות מחקות חדשות, אשר שוויין נכון לסוף 2021 מסתכם בכ-3.7 מיליארד שקל.

בדומה לשוק קרנות הסל, קרנות רבות הן על מדדים תמטיים וענפיים. כמחצית מהקרנות המחקות החדשות הן על מדדי חו"ל תמטיים וענפיים, שהמובילות הן 7 קרנות על מדדי מוליכים למחצה בשווי כ-460 מיליון שקל – תחום שנשאר פופולרי גם בשנת 2022 בשל המחסור המתמשך בשבבים.

כמו כן בלטו בשנת 2021 השקתן של 22 קרנות חדשות על מדדי אג"ח קונצרניים מקומיים בשווי מצטבר של כ-1.7 מיליארד שקל בסוף 2021, אשר הבולטות בהן היו קרנות על מדד "**אינדקס אג"ח במרווח גבוה**" ועל מדד "**אינדקס A-AAA ת"א**" ששוויין בסוף 2021 הסתכם ב-477 מיליון שקל ו-366 מיליון שקל, בהתאמה; ו-23 קרנות על מדדי מניות מקומיים בשווי מצטבר של כ-0.7 מיליארד שקל בסוף 2021.

בשנת 2021 נמחקו 14 קרנות סל נסחרות בלבד בשווי כולל של כ-142 מיליון שקל (ערב מחיקתן), שהבולטות בהן על מדדי **בנקים** ומדדי **דיבידנד בחו"ל,** ובנוסף נמחקו 5 קרנות נאמנות מחקות, כולן קרנות על מדדי אג"ח או משולבות אג"ח ומניות.